

TaloustorstaiEXTRA- vastuunkannon ja toimivallan rajat

14.4.2026

Riikka Lehtimäki

Vastuunkannon ja toimivallan rajat - käytännön raamit kunnan yhtiöiden rahoittamiseen

- Mihin kunta voi ja ei voi sijoittaa? Mitä kunta voi ja ei voi tukea takauksin tai lainoittaa? Ketä tai mitä kunta voi ja ei voi avustaa tai myöntää vuokrahelpotuksia? Miten taloudellisia riskejä ja kuntien riskinkantokykyä tulisi näissä päätöksissä arvioida? Miten EU:n valtiotukisäännökset rajoittavat ja eivät rajoita kuntien päätöksentekoa?

Kunnan toimiala (1§) rajoittaa kunnan toimivaltaa

- Kaikissa tilanteissa on otettava aina huomioon kunnan toimiala
- Kuuluuko mahdollinen aiottu toimenpide kunnan toimialaan?
- Kuntalain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa. **Lain tarkoituksena on myös edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.**
- **Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.**

Kunnan toimiala (1§) rajoittaa kunnan toimivaltaa

- Kunnan harkinta ei ole täysin vapaata. Sitä rajoittavat myös hallinnon oikeusperiaatteet;
- Yhdenvertaisuusperiaate->tasapuolisen kohtelun vaatimus
- Objektiviteettiperiaate -> on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti
- Suhteellisuusperiaate->Toimenpiteiden tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään
- harkintavallan väärinkäytön kieltö->Viranomaisen toiminnan tulee perustua lakiin, harkintavaltaa ei saa käyttää muuhun kuin siihen, mihin se on tarkoitettu
- Oikeuskäytännössä kiinnitetään huomiota erityisesti tehtävien paikallisuuteen, eri toimijoiden tasapuoliseen kohteluun ja hallinnon toissijaisuuteen.
- **Yritystoiminnan tai sen tukeminen kuuluu kunnan tehtäviin vain poikkeustilanteissa ja perustelluista syistä.**
- **Liiketoimintariskin ottaminen ei ole kunnan tehtävä.**

1. Mitä on valtiontuki?

Valtiontuen tunnusmerkit, joiden **kaikkien on täytyttävä tuen antamisen hetkellä**

- Tuki myönnetään valtion tai **kunnan tai muun julkisyhteisön varoista taloudelliseen toimintaan**
- **Taloudellinen etu**, jota se ei olisi saanut muutoin markkinaehtoisesti
- Tuki on **valikoiva**
tuen saa vain joku, ei yleisesti kaikki
- Kilpailun vääristyminen->Tuki suosii jotain
- Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ns. **kauppavaikutus**
- kauppavaikutus ei edellytä konkreettista rajat ylittävää toimintaa vaan riittää, että vaikutus on mahdollinen tai todennäköinen
- Taloudellinen etu ei tarkoita ainoastaan rahan arvoista suoritusta vaan tueksi luetaan myös verohelpotukset, takaukset, korkotuet, alihintaiset suoritukset jne.

Mitä on valtiontuki?

- **Taloudellinen toiminta**, jossa tarjotaan tavaroita tai palveluita markkinoille, on taloudellista toimintaan **riippumatta toimijan muodosta** (yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon yritys, valtion tai kunnan yhtiön tms).
- **Julkisen vallan käyttö ei ole taloudellista toimintaa.**
- Komission tiedonannon mukaan seuraavat eivät ole taloudellista toimintaa:
  - – armeija tai poliisi
  - – ilma- ja meriliikenteen turvallisuus ja valvonta
  - – saastumisen ehkäisemisen valvonta
  - – vankilarangaistusten organisointi, rahoittaminen ja täytäntöönpano
  - – julkisten maa-alueiden käyttö ja elvyttäminen viranomaisten toimesta sekä
  - – julkisiin tarkoituksiin käytettävien tietojen keruu asianomaisille yrityksille kyseisten tietojen ilmoittamiseksi asetetun lakisääteisen velvoitteen perusteella.²⁹

Mitä on valtiontuki?

- Komission mukaan tietyin reunaehdoin myös solidaarisuuteen perustuva sosiaaliturvajärjestelmä, pääosin valtion varoilla kustannettu julkinen terveydenhuoltojärjestelmä, julkinen koulutus, joka järjestetään valtion rahoittaman ja valvoman kansallisen koulutusjärjestelmän puitteissa, tietyt yliopistojen ja tutkimusorganisaatioiden toiminnot sekä **tietyt kulttuuriin ja kulttuuriperinnön edistämiseen ja luonnonsuojeluun liittyvät erityisluontoiset muut kuin kaupalliset toiminnot** voidaan katsoa myös muuksi kuin taloudelliseksi toiminnaksi
- EU:n rahastoista tai muutoin EU:lta saatu rahoitus ei ole kiellettyä valtiontukea, vaan pikemminkin kyse on tällöin EU:n aluepolitiikan alalla säädellystä rahoituksesta.
- Kyse ei ole SEUT 107(1) artiklan tarkoittamasta valtiontuesta myöskään silloin, jos tuki perustuu direktiiviin ja sen nojalla säädettyyn kansalliseen lainsäädäntöön

Miten tunnistaa mahdollinen valtiontuki?

Taloudellista etua voidaan antaa esimerkiksi

- ylihintaisena ostona
- alihintaisena luovutuksena
- valikoivana maksuhelpotuksena
- Rajoittamattomana takauksena (MUISTA KUNTALAIN ASETTAMAT RAJAT TAKAUKSILLE)

-> Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla (kuntalaki 129§).

->Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

- Alihintaisena sijoituksena/takauksena
- Alihintaisena lainana jne.

- 8
- KYSY AINA MITÄ YKSITYINEN MARKKINASIJOITTAJA TEKISI?

Miten tunnistaa mahdollinen valtiontuki?

- Onko hinnasta etukäteinen asiantuntijalausunto? Mikä on yleinen hintataso markkinoilla esim. korko%, tuottovaatimus%? Onko ollut tarjouskilpailu? Onko tarjousaika ollut riittävän pitkä?
- MIKÄLI SOPIMUSEHTO ON POIKKEAVA, HÄLYTYSKELLOT
- POIKKEAVAT EHDOT-> VOIVAT OLLA KIELLETTYÄ VALTIONTUKEA-> EHDOKSILLA ON AINA HINTA

Markkinasijoittajaperiaate

- **Määritelmä:** Markkinasijoittajaperiaate (Market Economy Investor Principle, MEIP) tarkoittaa, että julkisen tahon tekemä **sijoitus ei ole valtiontukea, jos se tehdään samoilla ehdoilla kuin yksityinen sijoittaja tekisi vastaavassa tilanteessa.**
- **Keskeiset kriteerit:**
- Sijoituksen ehdot vastaavat markkinaehtoisia sijoituksia.
- **Sijoittaja toimii taloudellisin perustein**, ei poliittisin tai sosiaalisin tavoittein.
- Riskin ja tuoton suhde vastaa yksityisten sijoittajien vaatimuksia.
- **Komission arviointi:**
- Komissio tarkastelee sijoituksen ehtoja, yrityksen taloudellista tilannetta ja vertailukelpoisia markkinatransaktioita.
- Arvio perustuu ex ante -tarkasteluun: olisiko yksityinen sijoittaja tehnyt saman sijoituksen samoilla ehdoilla

Miten tunnistaa mahdollinen valtiontuki?

Komissio on pyrkinyt selventämään valtiontukisäännöksiä soveltamista antamalla niistä erilaisia tiedonantoja.

- Komissio on antanut tiedonannon EY:n perussopimuksen 87 ja 88 artiklan (sittemmin SEUT 107 ja 108 artiklan) soveltamisesta **valtiontukiin takauksina** (2008/C 155/02).

Tiedonannon 3.2. kohdan mukaan seuraavien edellytysten täyttäminen riittää osoittamaan, ettei yksittäinen valtiontakaus (kunnan takaus) ole valtiontukea:

- lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
- takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti (kiinteä enimmäismäärä ja rajattu voimassaoloaika)
- takaus ei kata missään vaiheessa enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä
- takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta
- **EU-tiedonannossa on myös todettu, että jos jokin edellä mainituista edellytyksistä ei täyty, se ei tarkoita sitä, että takaus katsottaisiin automaattisesti valtiontueksi.**

KHO:2015:180

- **Kaupunginhallitus oli päättänyt merkitä omistamansa kiinteistöyhtiön osakkeita yhteensä 400 000 euron arvosta. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaan pääomasijoituksen tarkoituksena oli vahvistaa kiinteistöyhtiön osakepääomaa ja varmistaa rahoituksen järjestyminen hirsisen toimistotalon rakentamista koskevalle kiinteistöyhtiön rakennushankkeelle.**
- **Kaupunki oli perustellut kiinteistöyhtiöön tekemäänsä pääomasijoitusta muun muassa sillä, että kaupunki oli mukana hirsirakentamista koskevassa tutkimus- ja kehityshankkeessa ja että kyseisen hankkeen tavoitteena oli saada metsäalan toimijoita asettumaan kaupungin alueelle.**
- **Kaupungin omistus hirsitaloja rakentavassa kiinteistöyhtiössä perustui kaupungin pyrkimykseen edistää kaupungin elinkeinotoimintaa ja työllisyyttä sekä vahvistaa kaupungin tunnettuisuutta metsäalan toimijoiden paikkakuntana. Kiinteistöyhtiön omistaminen ja siihen tehty pääomasijoitus kuuluivat kaupungin toimialaan.**

KHO:2015:180

- **Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella kaupungin pääomasijoitus omistamaansa kiinteistöyhtiöön voi muodostaa SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtioneuvoston. Kaupunginhallitus ei ollut kuitenkaan päätöksessään arvioinut kysymystä päättämänsä pääomasijoituksen luonteesta suhteessa unionin valtioneuvoston sääntöihin.**
- **Kaupunginhallitus ei ollut arvioinut pääomasijoituksesta päättäessään toimistotalon rakentamishankkeen kannattavuutta ja vuokraustoiminnasta saatavia tuottoja eikä myöskään tekemäänsä pääomasijoitukseen liittyvää tuotto-odotusta. Tästä seikasta ei ollut esitetty korkeimmassa hallinto-oikeudessa selvitystä. Tämän vuoksi ei ollut mahdollista ottaa kantaa siihen, oliko kaupunki pääomasijoituksesta päättäessään toiminut yksityisen sijoittajan tavoin ja että siten kiinteistöyhtiö ei olisi saanut SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua taloudellista etua.**

KHO:2015:180

- **Kaupunginhallituksen päätöksellä päätetty pääomasijoitus oli ollut omiaan vahvistamaan kiinteistöyhtiön kilpailuasemaa verrattuna muihin vastaavaa toimintaa harjoittaviin yrityksiin. Kaupunginhallituksen päätökseen ei kuitenkaan sisältynyt selvitystä pääomasijoituksen mahdollisesta kilpailua vääristävästä vaikutuksesta ja vaikutuksesta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kun tästä seikasta ei ollut esitetty korkeimmassa hallinto-oikeudessa muutakaan selvitystä, kauppa- ja kilpailuvaikutusta koskevien valtiontuen edellytysten täyttymistä ei voitu poissulkea.**
- **Kaupunginhallituksen päätöksestä ilmenevien tietojen perusteella ei ollut siten mahdollista sulkea pois SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen valtiontuen edellytysten olemassa oloa. Kaupunginhallituksen ei olisi tullut tehdä päätöstä toimenpiteen hyväksymisestä ennen valtiontukimääräysten ja -säännösten soveltuvuuden tarkempaa selvittämistä.**
- **Kaupunginhallituksen päätös kumottiin virheellisessä järjestyksessä syntyneenä.**

Oulun HAO 26.11.2010 10/0555/2

- Hallinto-oikeuden ratkaistavana oli kysymys siitä, sisältyikö X:n kaupungin rakennusliike A:n kanssa tekemään **jälleenvuokraussitoumukseen** sellaista julkista tukea, jota Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan.
- Rakennusliikkeen tarkoituksena oli **rakentaa päiväkotikäyttöön suunnitellut tilat ja vuokrata ne yksityistä päiväkotitoimintaa harjoittavalle B Oy:lle. Jälleenvuokraussitoumuksella kaupunki sitoutui vuokraamaan B Oy:lle vuokrattavat tilat samoilla vuokraehdoilla, mikäli B Oy joutuisi lakkauttamaan toimintansa tuotannollis-taloudellisista syistä eikä tiloihin saataisi uutta yrittäjää. Jälleenvuokraussitoumus oli sovittu olemaan voimassa ajan 1.8.2010-31.7.2020.**

Oulun HAO 26.11.2010 10/0555/2

- Valituksessa vaadittiin jälleenvuokraussitoumuksen hyväksymistä koskevan valtuuston päätöksen kumoamista muun ohella sillä perusteella, että 10 vuodeksi rakennusliike A:lle vuokratulon turvaavassa jälleenvuokraussitoumuksessa oli **kysymys EU-lainsäädännössä kielletystä yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminnan tukemisesta. Kaupungin antama jälleenvuokraussitoumus oli päiväkodin rakentamishankkeen toteutumisen edellytys.** Valituksen mukaan kysymyksessä on tuki, joka myös vääristää yksityisten päiväkotiyrittäjien asemaa ja kilpailua. Tuesta olisi tullut ilmoittaa Euroopan komissiolle.
- Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. Vuokrattavia tiloja, johon jälleenvuokraussitoumus liittyy, oli **tarkoitus käyttää päivähoitopalvelujen tuottamiseen kaupungin asukkaille. Päivähoitopalvelujen järjestäminen on lasten päivähoidosta annetun lain 11 §:n 1 momentti huomioon ottaen kunnan lakisääteinen tehtävä.**

Oulun HAO 26.11.2010 10/0555/2

- Kunta voi mainitun lainkohdan nojalla järjestää riittävät päivähoitopalvelut omana toimintanaan tai myös muulla järkeväksi katsomallaan tavalla.
- Kaupungin esittämästä selvityksestä ilmeni, että kaupungissa ei ollut riittävästi tarjolla päivähoitotiloja ja -paikkoja. Kaupungissa yksityisten päivähoitopalvelujen kysyntä oli lisääntynyt lasten yksityisen hoidon hoitolisän käyttöönoton seurauksena.
- Vuosille 2010-2014 ajoittuvat kaupungin kolmen päiväkodin remontit ja perhepäivähoitajien eläkkeelle jäämisestä johtuva perhepäivähoitopaikkojen määrän väheneminen viiden seuraavan vuoden aikana lisääisivät osaltaan uusien päivähoitopalvelujen tarvetta. Päivähoitopalvelujen riittämättömyys kaupungissa ja kaupungin päivähoitopalvelujen lakisääteinen järjestämisvelvollisuus huomioon ottaen kaupungin olisi tullut järjestää puuttuvat palvelut ja toimitilat muulla järjestelyllä, mikäli jälleenvuokraussitoumusta päiväkotihankkeen toteutumiseksi ei olisi myönnetty.

Oulun HAO 26.11.2010 10/0555/2

- Jälleenvuokraussitoumuksen tarkoituksena oli turvata päiväkotipalvelujen saatavuus kysyntää vastaavalla tavalla myös tulevina vuosina.
- Kun jälleenvuokraussitoumuksessa oli näissä oloissa kysymys kaupungin velvollisuudeksi säädetyn päivähoidon järjestämisestä, jälleenvuokraussitoumusta ei ollut pidettävä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna kiellettynä valtiontukitoimenpiteenä.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 19.3.2026 (ei lainvoimainen)

- Kunta on päättänyt myöntää kunnan omistamalle vuokratyöyhtiölle 200.000 euron avustuksen tai vaihtoehtoisesti saman suuruisen sijoituksen yhtiön vapaan oman pääoman rahastoon
- Esitystekstissä ilmenevistä perusteluista käy ilmi, että rahoitus tehtäisiin avustuksena, jos yhtiö on tuloverosta vapaa. Jos yhtiö ei olisi tuloverosta vapaa, sijoitus tehtäisiin vapaan oman pääoman rahastoon.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 19.3.2026 (ei lainvoimainen)

- X vaatinut päätöksen kumoamista väitetyn esteellisyyden johdosta
- X on esittänyt, ettei ole selvitetty sitä, onko kyseessä kielletty valtiontuki ja voiko annettu tuki vääristää paikallista kilpailua
- Valmistelussa ei ole tuotu riittävällä tavalla esiin yhtiön tarkkaa taloudellista tilannetta, suunnitelmaa yhtiön talouden tervehdyttämisestä eikä suoritetuista toimenpiteistä talouden tervehdyttämiseksi
- Vakuuksia ei oltu selvitetty
- Kunta on aiemmin pääomittanut yhtiötä 590.000 eurolla ja myöntänyt sille takauksia

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 19.3.2026 (ei lainvoimainen)

- HO on todennut, ettei esteellisyyttä päätöksenteossa
- Se on todennut, että valtioneukisäännösten mukaan komissiolle on ilmoitettava tuesta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa asiassa ja käynnistää tutkinnan, jos suunnitelma ei sovellu sisämarkkinoille.
- Järjestelyä ei saa panna täytäntöön ennen kuin komissio on antanut asiassa päätöksen.
- Järjestelyä arvioidaan yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen kautta
- Puhtaasti taloudellisin kriteerein, mitä samankaltaisissa olosuhteissa toimiva rationaalinen yksityinen sijoittaja olisi tehnyt määrittääkseen sijoituksen tulevan tuottavuuden?

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 19.3.2026 (ei lainvoimainen)

- Ei arvioitu ollenkaan EU:n valtioneuvoston ja – määräysten soveltumista ko. asiaan
- Saadun selvityksen mukaan yhtiön maksuvalmuis on ollut erittäin heikko, varat eivät riitä lainojen lyhentämiseen. Lainoituksella yritys kykenisi suoriutumaan lainan lyhennyksistä ja maksamaan tarvittavia korjauksia ja valmistelemaan tulevaa korjausta lämmitysratkaisun uusimiseksi.
- Esityksestä ei selviä, että asia olisi tarkemmin arvioitu järjestelyn taloudellisesta kannattavuudesta, riskeistä jne.
- -> ei voida poissulkea sitä, etteikö järjestelyyn soveltuisi EU:n valtioneuvoston määräykset

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 19.3.2026 (ei lainvoimainen)

- HO totesi, että vuokrataloyhtiö toimii markkinoilla, joilla käydään jäsenvaltioiden välistä kauppaa. Unionin oikeuskäytännön mukaan ei ole olemassa tiettyä rajaa tai prosenttilukua, jonka alittavan toimenpiteen osalta voitaisiin katsoa, että sillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tuen suhteellisen vähäinen merkitys tai tukea saavan yrityksen suhteellisen vaatimaton koko ei sulje pois sitä mahdollisuutta, että se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- Päätöksessä ei ole myöskään noudatettu menettelyä, jota noudatettaessa ilmoitusvelvollisuutta ei ole (= de minimis)
- Valtuuston päätös on kumottava eikä tarvetta tutkia asiaa tarkemmin.

Tapauksia

- Kysymme neuvoa liittyen kunnan 100% omistaman yhtiön lainan takaukseen.

kunnan 100% omistama tytäryhtiö x Vuokratalot oy suunnittelee lämmitystapamuutoksen toteuttamista ja tähän hankintaan yhtiö tulee tarvitsemaan lainarahoitusta. X Vuokratalot Oy kuuluu kunnan kuntakonserniin.

Voiko kunta taata 100% tämän yhtiön lainasta?

X Vuokratalot Oy ei ole taloudellisesti vaikeuksissa vaan se on taloudellisesti ihan hyvässä kunnossa. Takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata (kiinteä enimmäismäärä ja rajattu voimassaoloaika). Takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta.

Ainoa takauksen antamisen edellytys kunnissa ja valtioneuvoston tukisääntelyn -listan kohdista on kysymys siitä voiko takaus kattaa enemmän kuin 80% lainasta. Eli
tarve olisi, että kunta takaisi 100% lainasta.

Vastaus

- Komission tiedonannon ja kuntalain hallituksen esityksessäkin on käyty läpi komission tiedonannon linjauksia (kohta takaustiedonanto): "Jos viranomaisen haluaa tarjota takauksen, joka ylittää 80 prosentin rajan, sen on ilmoitettava takauksesta komissiolle **tai pystyttävä näyttämään, että asiassa on menetelty valtiontukisäännöksiin mukaisesti**. Unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännössä (Enemalta C 32/2010) on katsottu, että **tuki samaan konserniin kuuluville yhteisölle voi ylittää 80 prosentin rajan, jos järjestelyä kokonaisuutena voidaan pitää markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisena**.
- Valtion tai kunnan ottamasta riskistä olisi yleensä perittävä takauksen tai vastatakauksen kohteena olevaan määrään perustuva asianmukainen takausmaksu. **Jos takauksesta maksettu hinta on vähintään yhtä korkea kuin vastaava rahoitusmarkkinoilla esiintyvä takauksen viitemaksu, takaus ei ole tukea."**

Vastaus

- Ei pysty ottamaan kantaa siihen, täyttyykö tapauksessanne tuo edellä mainittu, "voi ylittää yli 80% rajan, jos järjestelyä kokonaisuutena voidaan pitää markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisena".
- Tähän olisi hyvä hankkia **ulkopuolisen talouden asiantuntijan** (esim. joku iso konsulttiyritys, jolla on kokemusta ko. tehtävistä) **lausunto**. Mikäli lausunnon mukaan takauksen ehdot ja hinta täyttävät tuon markkinataloussijoittajaperiaatteen kriteerit, nähdäkseni takaus voitaisiin tiedonannon perusteella (kuuluu samaan konserniin) antaa 100%:sesti. Tällöin päätöksessä on hyvä tuoda esiin se, että asiaa on selvitetty ja saadun ulkopuolisen asiantuntijanäkemyksen mukaan takauksen ehdot täyttävät komission tiedonnon mukaiset edellytykset takauksen antamiseksi yli 80% lainan määrälle.
- Jos tällaista selvitystä ei ole, suositukseni on, että takaus annetaan enintään 80%:sesti taattavasta lainasta tai sitten teidän olisi hyvä ilmoittaa tuki komissiolle, ellei mikään muu poikkeusperuste tule kyseeseen.

KATSO LISÄÄ AIHEESTA KUNTALIITON NETTISIVUILTA

[Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtiontuen käsitteestä](#)
[SISÄLLYSLUETTELO](#)

Linkit löytyvät Kuntaliiton sivuilta

Miten tulee toimia, jos epäily järjestelyyn sisältyvästä valtiontuesta?

- Tuki on ilmoitettava komissiolle ennen tuen antamista. Komissio ottaa tämän jälkeen kantaa siihen, onko tuki sisämarkkinoille kelpaava vai ei.
- Poikkeuksia menettelyyn ovat:
  - 1) de minimis (kolmen vuoden aikana korkeintaan 300.000 euroa, tuki kumuloituu)
  - 2) ryhmäpoikkeusasetukseen sisältyvät kokonaisuudet esim.
- **Alueellinen tuki**
- **Pk-yritysten tukeminen**
- **Ympäristönsuojelu**
- **Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta**
- **Koulutustuki**
- **Urheilu- ja vapaa-ajan infrastruktuurit**

Miten tulee toimia, jos epäily järjestelyyn sisältyvästä valtiontuesta?

- **Työhönotto ja työllistäminen** (esim. alentuneesti työkykyiset)
- **Luonnonmullistusten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen**
- **Sosiaalinen kuljetustuki** (esim. syrjäseutujen asukkaat)
- **Laajakaistainfrastruktuurit**
- **Kulttuuri ja kulttuuriperintö**

Ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla annettu tuki tulee ilmoittaa jälkikäteen komissiolle.

De minimis-tuki tulee ilmoittaa keha-keskuksen ylläpitämään rekisteriin vuoden 2026 alusta lukien

[KEHA-keskuksen ohjesivu EU-komission De minimis -tukien rekisterin pääkäyttäjille - KEHA-keskus](#)

Ilman ilmoituksen tekemistä tehty tuki on laitton valtiontuki.

Valtiontukisäännösten huomioon ottaminen päätöksenteossa

- Päätöksistä tulee ilmetä selvitys siitä, onko kyseessä mahdollinen valtiontuki.
- Suositeltavaa on, että asiaa on selvitetty ulkopuolisen asiantuntijan toimesta
- Mikäli tukea sisältyy päätökseen, se on käytävä ilmi päätöksestä
- **Vaikka tuelle olisi valtiontukisäännösten mukaisesti oikeutettu peruste (esim. de minimistuki tai ryhmäpoikkeukset), tuki ei ole hyväksyttävä, ellei sen myöntämisessä ole noudatettu valtiontukisäännöksiä** (esim. notifiointi komissiolle) tai mikäli päätös ei sisällä luotettavaa selvitystä siitä, että päätöksessä on huomioitu valtiontukisäännökset (->TEM sivuilla ohjeistusta de minimis-tuen antamisessa noudatettaviin menettelytapoihin)
- Päätös kumoutuu asiassa tehdyn valituksen johdosta hallinto-oikeudessa selvityksen puutteeseen, mikäli riittäviä selvityksiä ei ole tehty.
- **Lisäksi päätöksessä tulee ottaa kantaa siihen, onko kyseessä oleva esim. takaus sallittu kuntalain perusteella, ja takauksesta on saatava riittävä vastavakuus**

Kuntalain huomioon ottaminen päätöksenteossa

Vakuudet voivat olla:

- Ulkopuolisen luottolaitoksen antaman omavelkainen vakuus käytössä kunnan sopijakumppaneille
- Kunnan omissa järjestelyissä useimmin kysymys joko reaali- vakuuksista (esim. panttioikeus kiinteistöön) tai
- yrityskiinnitykset konserniyhtiön omaisuuteen
- Kiinnitys voidaan vahvistaa kaupparekisteriin merkityn elinkeinonharjoittajan omistamaan irtaimeen omaisuuteen, kuten:
- **Koneet, kalusto, rakennelmat**
- **Immateriaalioikeudet** (esim. patentit, tavaramerkit)
- **Vaihto-omaisuus** (esim. raaka-aineet, tuotteet)
- **Rahoitusomaisuus** (esim. kassavarat, saatavat, arvopaperit)

Tapaus 1

- Olemme järjestäneet avoimen tarjouskilpailun kaupungin omistaman leirintäalueen (mökkejä ja caravanalue) ja siellä sijaitsevan ravintolarakennuksen vuokraamisesta. Saimme yhden tarjouksen, jonka hinnalla ei kateta kokonaisuutena kaupungille vuosittain aiheutuvia kustannuksia alueesta, kun huomioidaan alueen käyttökulut ja poistot. Vuokraisimme alueen siis käytännössä alihintaan suhteessa kustannuksiin. Toisaalta markkinahintaa selvitettiin tarjouskilpailulla, johon saimme vain yhden tarjouksen.

Muodostuuko tästä käytännössä de minimis-tukea vuokraavalle yrittäjälle? Ja tulisiko DM-tuen laskennassa huomioida vuosittaisten poistojen arvo, vai miten DM-tuki tulisi laskea?

Vastaus 1

- pääperiaatteellisesti niin, että mikäli tarjouskilpailu on tehty hankintalain mukaisesti ja muutoinkin asianmukaisesti, riskiä järjestelyn valtiontukilainsäädännön vastaisuudesta ei ole
- Mikäli kyseessä ei ole julkinen hankinta, jos prosessissa on noudatettu komission tiedonannossa (maa-alueita ja kauppoja koskeva tiedonanto, kumottu) kuvattuja menettelytapoja, määräaikoja ja julkistettu riittävän laajasti, ei valtiontukisäännökset käytännössä pitäisi muodostua ongelmaksi.
- Tuen arvoa on vaikea määrittää, mutta kun teillä on tiedossa kiinteistönarvioitsijan arvio käyvästä vuokrahinnasta, siitä saa tukea arvioon tuen määrästä. Käytännössä markkinahinta on nähdäkseni se hinta (hinta, jolla yksityinen markkinasijoittaja vuokraisi vastaavaa kohdetta), joka teidän tulisi vähintään saada, jotta saisitte katettua kohteen kustannukset (ylläpito, korjaus, pääomakustannukset) ja tämän lisäksi teidän tulisi saada sijoitukselle markkinaehtoinen tuotto. Näin ollen kyllä laskelmassa tulisi mielestäni ottaa huomioon myös poistot sekä jonkinlainen tuottovaatimus.

Vastaus 1

- Huomionarvoista tietysti on, että voi olla, että kohteen käypä arvo on vähemmän kuin siihen laitettut kustannukset.

Tapaus 2

- Kunnan 100 % omistama tytäryhtiö on sulautumassa toiseen kunnan 100 % omistamaan yhtiöön. Asiasta on tehty sulautumisselvitys, jonka perusteella sulautuminen tehdään. Ennen sulautumista neuvottelemme sulautuvan yhtiön kanssa maakaupoista. Lisäksi olemme ajatelleet, että konvertoisimme kunnan myöntämää pääomalainaa SVOP-rahastoon, jotta vastaanottavalle yhtiölle ei synny sulautumistappioita ja että vastaanottavan yhtiön hallituksen on helpompi tehdä päätös sulautumisesta.
- Toisessa tapauksessa kunnan 100 % omistama yhtiö on rahoitusvaikeuksissa haastavan kassatilanteen takia ja yhtiötä on suunniteltu myytäväksi pois. Rahoitustilanteen parantamiseksi kunta suunnittelee myöntämänsä pääomalainan konvertointia SVOP-rahastoon.
- Mitä sanotte? Mihin huomio kiinnittyy?

Vaikeuksissa olevan yhtiön rahoittaminen

Taloudellisissa vaikeuksissa olevan yhtiön tukeminen on kiellettyä

TEM OHJEISTUS VAIKEUKSISSA OLEVAN YHTIÖN RAHOITTAMISEKSI (perustuu komission ohjeistukseen)

- Yrityksen tilannetta arvioidaan vaikeuksissa olevan yrityksen kriteerien valossa aina tuen myöntämisen yhteydessä eli tilanteessa, jolloin yritys saa viranomaiselta laillisen oikeuden tukeen.
- Yrityksen taloudellisella tilanteella esimerkiksi tuen maksuhetkellä ei ole siten merkitystä kriteerien soveltamisen kannalta.
- Vaikeuksissa olon kriteerit perustuvat yrityksen taloudellisiin tunnuslukuihin, ja lähtökohtaisesti niiden todentaminen edellyttää yrityksen tilinpäätösasiakirjojen läpikäyntiä (viimeinen vahvistettu tilinpäätös).

Vaikeuksissa olevan yhtiön rahoittaminen

Yhtiö on taloudellisissa vaikeuksissa, jos:

- On kyse osakeyhtiöstä, joka on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan kertyneiden tappioiden vuoksi.
- Yritys on asetettu konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi **tai se täyttää kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyyn asettamiselle velkojien pyynnöstä.** Jos kyseessä on alle kolme vuotta toiminut pk-yritys, arviointiin sovelletaan ainoastaan tätä kohtaa.
- Yleistä ryhmäpoikkeusasetusta sovellettaessa yritys katsotaan vaikeuksissa olevaksi myös, jos yritys on saanut ns. pelastamistukea eikä ole vielä maksanut sitä takaisin tai on saanut rakenneuudistustukea ja on rakenneuudistussuunnitelman kohteena

Vaikeuksissa olevan yhtiön rahoittaminen

Yhtiö on taloudellisissa vaikeuksissa, jos:

- Täyttyvätkö kahden edellisen vahvistetun vuositilinpäätöksen perusteella molemmat seuraavista ehdoista (suuren yrityksen kohdalla)?
  - a) Yrityksen velkaantumisaste on ollut yli 7,5, ja
  - b) Yrityksen käyttökateen suhde nettorahoituskuluihin on ollut alle 1,0.

Molempien yllä mainittujen ehtojen on täytyttävä yhtä aikaa, jotta yritys täyttäisi vaikeuksissa olevan yrityksen mittarit.

MUISTA AINAKIN TÄMÄ

- **Muista aina valtiontukisäännöt ja kunnan toimialaa koskevat rajoitukset toimenpiteille**
- **Mieti mitä yksittäinen sijoittaja tekisi vastaavassa tilanteessa**
- **Onko hinta oikea? Onko ehdot tavanomaiset? Annetaanko tuki vaikeuksissa olevalla yritykselle?**
- **Onko asiasta esitetty selvitystä esitystekstissä?**
- **Perustelut päätöksessä toimenpiteen taloudellisista vaikutuksista kuntaan (varsinkin kun kyse lainasta, takauksesta tai muusta vakuudesta)**
- **Kunnan toimiala-> ei johda kuntaa maksukyvyttömäksi tai taloudelliseen ahdinkoon-> mikäli sisältyy tukea, sille tulee olla hyväksyttävät perusteet valtiontukisäännöksistä esim. DE MINIMIS-> päätökset perusteltava ja tuotava esiin tukielementti-> DE MINIMIS TUKI ILMOITETTAVA REKISTERIIN**

Riikka Lehtimäki
Riikka.lehtimaki@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi